

Nr 536

Av herr **Senander m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 109, angående vissa markförvärv för försvaret m. m.*

Frågan om utvidgning av Ravlunda skjutfält genom omfattande markinköp och rasering av natur- och kulturhistoriska värden har väckt förstämning i vida kretsar, främst bland den berörda ortsbefolkningen. Redan vid skjutfältets tillkomst 1945 betraktades det som för litet. Det har medgett skarpskjutning endast på 900 meters håll. Den nu föreslagna utvidgningen skall medge skarpskjutning på 2 000 meters håll. Enligt den militära expertisen skjuter de nu förvärvade Centurionerna över 3 000 meter, varför sålunda även den nu föreslagna utvidgningen blir för liten för att man skall kunna utföra mer fältmässiga övningar på Ravlundafältet. Vilka konsekvenser detta för med sig om några år vet ingen.

Ortsbefolkningen har med rätta fältt mycket hårda omdömen om myndigheternas planer på den nu föreslagna utvidgningen med tre stora markområden i direkt anslutning till skjutfältet, varav ett norr om Knäbäcks fiskeby och två väster om skjutfältet. Den planerade utvidgningen av Ravlundafältet innebär enligt propositionen:

att sammanlagt cirka 1 500 hektar mark undandrages nyttiga ändamål (av dessa utgör hälften det nuvarande skjutfältet),

att befolkningen utsättes för stora risker i sin yrkesutövning, vartill kommer den faktiska otrygghet som följer genom avsaknad av ljudvall och områdets förstörelse som fritidsreservat, samt

att Brösarps och Degeberga kommuner kommer att få stora svårigheter att investera och planera för framtiden.

Detta har också en delegation av representanter för de båda kommunerna och befolkningen där med kommunalordföranden Anders Nilsson, Fågeltofta, i spetsen framhållit vid en uppvaktning i försvarsdepartementet, då man begärde att skjutfältet skall flyttas från Ravlunda och området förvandlas till naturpark och fritidsreservat. 250 författare och konstnärer har även tillställt försvarsministern en inläga med en bestämd protest mot militärmyndigheternas planer och med en begäran om att Ravlundafältet upplåtes till naturreservat.

Samfundet för hembygdsvård har i egenskap av remissinstans i ett yttrande till Kungl. Maj:t framhållit, att skjutfältet anses otillräckligt ur militärsynpunkt — vilket flera andra varit inne på — och föreslår att området i stället avsättes till öppet kultur- och fritidsreservat. Vi citerar:

Ur olika synpunkter vore det olyckligt att utvidga det nuvarande skjutfältet så att detta nära nog fördubblas. Det skulle betyda att övningsfältet på ett helt annat sätt än förut komme att dominera stranden och bygden, att Knäbäcks by med dess värdefulla miljöbild liksom Lilla Juleboda och Skogsdala sannolikt skulle försvinna alldeles som tidigare Killehusen och Kyrkekullen, att en stor del av den vackra »Maglehems ora» — ett av de ståtligaste beståndsdelarna i landet — skulle decimeras och deformeras i samband med upphuggningar för militära övningar. Härtill kommer att bygdens karaktär av viktigt fritids- och rekreationsområde allvarligt skulle hotas, en olägenhet som skulle beröra en mycket stor del av östra Skåne.

Detta är allvarligt. I de synpunkter som representanter för Brösarps och Degeberga kommuner framfört erinras även om att en viktig skjutstation kommer att placeras ett par km från Maglehems samhälle samt att ingen egentlig ljudvall finns som kan dämpa smällarna. En av de viktigaste synpunkterna är, ansåg delegationen, att man med gyroskopstyrningen riskerar att projektilerna — från Centurionstridsvagnarna — slår ned utanför det avsedda området, vilket betyder att Vitemölla och Kivik kan bli isolerade från sjösidan och att fiskarna hindras i sin yrkesutövning. Alltså: man förstör inte enbart knäbäcksfiskarnas utan även andra fiskares näringsfång.

Försvarsministern framhöll i ett uttalande inför den kommunala deputationen, att »försvarsdepartementet och försvarets fastighetsnämnd har undersökt möjligheterna att förlägga skjutfältet till annan plats. Vi har emellertid funnit att det på grund av de stora ingripanden, som vi i så fall tvingades göra mot människor som bor i de trakterna och de väldiga ekonomiska konsekvenser som detta kan leda till, knappast finns någon möjlighet att förlägga skjutfältet till något annat område, om vi skall ha stridsvagnar där nere, där de skall sättas in i försvaret av landet». Vad som gjort att man inom försvarsdepartementet helt stirrat sig blind på Ravlundafältet är svårt att förstå eftersom området i fråga inte alls motsvarar de förväntningar som bör ställas på ett skjutfält av tillräcklig vidd. Överste af Klereker har framhållit att arméledningen påbörjat en utredning om lämpliga skjutfält redan 1938 och undersökt över 150 platser i hela södra Sverige varav över ett 40-tal i Skåne. De tre krav man från arméledningens sida ställer på ett skjutfält är:

- att det ej skall vara för långt från regementet;
- att det skall lämna betryggande säkerhet för omgivningen; samt
- att det skall förläggas på lämplig mark.

Som kommentar härtill vill vi framhålla att avståndet från Hässleholm till Ravlunda är 60 km fågelvägen. Huruvida detta är lagom avstånd eller för långt är en subjektiv bedömningsfråga.

Beträffande den betryggande säkerheten har det visat sig att Ravlundafältet som skarpskjutnings- och övningsfält inte alls lämnar den trygghet som befolkningen önskar, varför annan lämpligare plats bör sökas. Om man

bedömer karaktären av området t. ex. mellan Kiviks municipalsamhälle och fiskeläge i söder till Olseröds stationssamhälle i norr finner man att denna sträcka fågelvägen är 12,0 km. Mellan kusten i öster och järnvägen Kristianstad—Gärnsnäs—Ystad samt riksväg 40 i väster är längsta avståndet endast 4,0 km. Dennas största bredd är i höjd med en punkt mellan Ravlundabro och Maglehems stationssamhälle. Inom detta område ligger Kiviks och Vitemölla fiskelägen och municipalsamhällen från 1886 resp. 1887, strandbyarna Haväng och Knäbäck med fiskarstugor, permanenta boningar och sommarstugor samt Maglehems, Olseröds, Ravlunda och Brösarps samhällen med tillsammans över 3 000 innevånare. Hela området gränsar i väster till järnvägen samt riksväg 40 och länsväg 32.

Beträffande frågan om markens lämplighet finns säkert på andra håll mark som t. o. m. är lämpligare, ty man kan ju inte förutsätta att en eventuell försvarskamp alltid kommer att föras där marken är förhållandevis torr och lättframkomlig.

Vitemöllafiskarna har begärt att man ej skall idka nattliga skjutövningar på Ravlundafältet under tiden 1/6—30/9, då det kan hända att upp till 40 båtar samtidigt är ute på fiske i Hanöbukten. Detta säger man från militärt håll att man velat beakta. Det som emellertid i synnerligt hög grad oroar ortsborna är att det utvidgade Ravlundafältet även kommer att bli föremål för bombfällning. Detta har bekräftats från militärt håll, bl. a. har man medgivit att det skulle bli samövning mellan flyget och pansartrupperna. Vad detta innebär av otrygghet och oro för folket i bygden behöver ej särskilt poängteras.

Utöver alla andra olägenheter kommer så, att kulturhistoriska värden, fornminnen och en enastående natur kommer att spolieras. Det bör framhållas att det är sammanlagt 23 fastigheter i Knäbäck som direkt beröres av den nu föreslagna utvidgningen. Genom bifall till regeringspropositionen kommer Knäbäcks by att bli ett minne blott. Den säregna miljöbilden som helhet försvinner, och två kommuner — Brösarp och Degeberga — får stora besvärligheter med sin framtida planering. Vid ett stort opinionsmöte, där såväl statliga och militära som kommunala, hembygdsvårdande och andra myndigheter var närvarande, framhöll ordföranden i Albo härads hembygdsförening och medlemmen i Havängsområdet, kyrkoherde Nils Boström, S:t Olof, att i raden av bautastenar och minnen från årtusenden tillbaka borde det resas ännu en sten med inskriptionen »Allt detta har skett mot befolkningens enhälliga opinion», därest man sätter planerna i verket och utvidgar Ravlundafältet.

Länsstyrelsen i Kristianstads län har visserligen inte velat motsätta sig den föreslagna utvidgningen av Ravlundafältet. Den har dock framfört en rad erinringar mot förslaget och påmint om att det under överläggningarna ofta framförts den meningen, att skjutfältet även efter utvidgningen skulle

befinnas vara för litet för sitt ändamål och att det fördenskull vore lämpligast att flytta det till annan plats. Man framhåller att marken är mönstrad av tunga stridsvagnars bandspår, att ett område så gott som fullständigt sönderkörts etc. Det är sålunda förenat med stora nackdelar att förlägga ett större militärskjutfält inom ett så begränsat område som det här gäller.

Med stöd av vad här anförts hemställer vi,

att riksdagen, under uttalande av att det befintliga pansarskjutfältet i Ravlunda i enlighet med ortsbefolkningens önskemål snarast möjligt avvecklas, måtte besluta att avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 109, punkt 1, Vissa markförvärv för armén.

Stockholm den 22 mars 1955

Knut Senander

Gerda Nilsson

Gustav Johansson